

הצעת פיתרון ראשונית של אתר תנוכ"ו!

התשובות מנוסחות בקצרה, ויכולות להיות תשובות נוספות לשאלות

הצעת פיתרון לבגרות בתנ"ך שאלון 1281

קיץ תשע"ט, 2019

שאלה 1

סעיף א

(1) שני הרמזים המעידים שאחאב לא ידע על התחבולות של איזבל הם:

- איזבל כותבת לזקני העיר של נבות ללא ידיעת אחאב

- זקני העיר מעמידים את נבות למשפט, ללא נוכחות אחאב

(2) שני הרמזים לכך שאחאב היה שותף לתחבולה של איזבל:

- איזבל משתמשת בחותמו של אחאב

- איזבל מודיעה לאחאב שהיא תפעל להשיג לו את כרם נבות

סעיף ב

נבות מכונה "נבות היזרעאלי" ואחאב מכונה "המלך". כינויים אלה נועדו להדגיש את הפער המעמדי בין נבות שהיה אזרח פשוט לבין אחאב המלך שבידיו הכוח השלטוני.

סעיף ג

(1) הסירוב ממניע אישי – "חלילה לי מתתי את נחלת אבותי לך" – נבות מסרב להעביר את הקרקעות המשפחתיות לאחאב.

הסירוב ממניע דתי – "חלילה לי מה'" – נבות מדגיש שלפי החוק המקראי חל איסור להעביר את נחלת אבותיו לאחר.

(2) תגובתו של אחאב מעידה על הגדולה המוסרית של המלוכה הישראלית מכיוון שלאחר הסירוב של נבות אחאב לא עושה דבר אלא חוסר לביתו כשהוא "סר וזעף". רק לאחר מכן איזבל אשתו של אחאב פועלת להשגת הכרם.

סעיף ד

(1) איזבל מנצלת את חוקי המקרא בכדי להרשיע את נבות. היא דואגת לכך שיבואו שני עדים שיעידו על נבות שקילל את ה' ואת המלך, ולכן הוא יוצא להורג בידי בית הדין, כפי שקובע החוק המקראי.

(2) איזבל מנצלת את החוק המקראי כדי שלא יוכלו להאשים אותה ברצח.

שאלה 2

סעיף א

(1) ההתרחשות הדרמטית היא מציאת ספר התורה במהלך בדק הבית בבית המקדש.

(2) המלך יאשיהו מגיב בבהלה, וקורע את בגדיו. הוא מצווה על אנשיו ללכת להתייעץ עם חולדה הנביאה.

סעיף ב

(1) נבואת חולדה לתושבי יהודה היא נבואת פורענות, בגלל חטאי העם לאורך הדורות הממלכה תחרב. נבואת חולדה ליאשיהו היא נבואה טובה, בזכות מעשיו הטובים הוא ימות לפני בוא הפורענות ולא יסבול.

(2) נבואת חולדה ליאשיהו התקיימה חלקית. הוא אמנם מת לפני החורבן, אך לא מת בשיבה טובה אלא במלחמה מול מצרים.

סעיף ג

(1) הציווי בפסוקים 2-3 : להרוס את כל מקומות הפולחן האלילי, להילחם בעבודה הזרה בארץ הציווי בפסוקים 4-7 : להרוס את הבמות ולרכז את הפולחן לה' רק למקום אחד – בית המקדש בירושלים.

(2) יאשיהו מצווה להרוס את המקומות בהם עבדו עבודה זרה, וגם את הבמות שהיו מחוץ לירושלים.

סעיף ד

(1) יאשיהו לא הצליח לשנות את התכנית האלוהית בנוגע לממלכת יהודה מכיוון שהעונש לממלכת יהודה ניתן על חטאי הדורות הקודמים ובעיקר על חטאי מנשה מלך יהודה.

(2) סוג הגמול הוא גמול לדורות : "אך לא שב ה' מחרון אפו... על כל הכעסים אשר הכעיסו מנשה"

שאלה 3

סעיף א

(1) הנביא מותח ביקורת על התנהגות העם ומנהיגיו. הנביא מכנה את מנהיגי העם "קציני סדום" וטוען שהעם מרבה בהקרבת קורבנות ומעשי פולחן במקום להשקיע בהתנהגות חברתית מוסרית. (2) הנביא דורש מהעם להיטיב את מעשיהם, להקפיד על התנהגות מוסרית ולדאוג לשכבות החלשות בחברה: "למדו היטב.. שפטו יתום, ריבו אלמנה" (17).

סעיף ב

הרעיון שאפשר לכפר על חטאים: "אם יהיו חטאיכם כשנים – כשלג ילבינו" כלומר גם ה' יכול לסלוח גם על חטאים רבים וקשים. הרעיון של חופש הבחירה: "אם תאבו ושמעתם... ואם תמאנו ומריתם" כלומר גורל העם תלוי באופן שבו יבחרו להתנהג, לשמוע בקול ה' או להמרות את פיו.

סעיף ג

האפשרות הראשונה היא שהצרים והאויבים הם הזרים, האוכלים את אדמת ישראל. הם נחשבים אויבי ה' מכיוון שנלחמו נגד עמו, עם ישראל, וכבדו חלק גדול מממלכת יהודה (פסוקים 7-8) האפשרות השנייה היא שהצרים והאויבים הנזכרים הם השרי הרשעים. הם נחשבים לאויבי ה' בגלל שהם מועלים בתפקידם, הם אינם דואגים לעם אלא לטובתם האישית בלבד, לוקחים שוחד ומרמים, ומתחברים לפושעים ולעבריינים (פסוקים 21-24).

סעיף ד

(1) שתי הפעולות שה' יעשה לתיקון העוולות בירושלים: ה' ינקום באויבי העם, ויפריד בין הצדיקים לרשעים, ויחזיר את ירושלים להיות עיר מלאה בצדק ובמשפט. (2) לדעתי, חברה אנושית לא יכולה להתקיים ללא משפט וצדקה. ללא משפט שיכריע בסכסוכים בני אדם לא יוכלו לקיים את החברה ולחיות יחדיו ובנוסף על ידי הצדקה והסיוע ההדדי החברה הופכת ידידותית ונעימה יותר לכל החיים בה.

פרק שני – נושאי החובה

שאלה 4

סעיף א

שתי המצוות הן המצווה להניח תפילין והמצווה לקבוע מזוזה על דלתות הבית.

סעיף ב

(1) שלושת הדברים שהעם יקבל מן המוכן: בתים מלאים כל טוב, בורות מים חצובים וכרמים אשר לא נטעו.

(2) הסכנה בקבלת דברים מן המוכן היא שהעם ישכח מי היטיב להם ומי דאג להם, יפסיק להאמין בה' וישכח את ה' אשר הוציאו ממצרים ודאג להם במהלך הנדודים במדבר.

שאלה 5

סעיף א

לדעת השטן, איוב מאמין בה' ומקיים את מצוותיו רק בגלל שה' דאג לו, נתן לו עושר וכבוד ומשפחה גדולה: "החינם ירא איוב ה? הלא אתה שכת בעדו..." (9-10)

לעומת זאת לדעת ה' האמונה של איוב אינה תלויה בדבר, איוב מאמין וירא אלוהים ללא סיבה מיוחדת: "אין כמוהו בארץ איש תם וישר..." (8)

סעיף ב

לדעתי ה' לא נוהג כלפי איוב על פי אמות מידה של צדק כי לסבלו של איוב אין סיבה, איוב לא חטא, והוא סובל רק כדי להוכיח את עמדתו של ה' בויכוח מול השטן! "ויאמר ה' הנה כל אשר לו בידיך..." (12).

שאלה 7

סעיף א

לדברי חגי טענת העם היא: "לא עת בוא עת בית ה' להיבנות", כלומר העם טוען שזה לא הזמן לבנות את בית המקדש. לעומת זאת, הנביא חגי דורש מהעם לחזור לעבודות הבניה שהחלו לאחר הצהרת כורש ולבנות את בית המקדש השני: "כה אמר ה' צבאות שימו לבבכם על דרכיכם עלו ההר והבאתם עץ ובנו הבית" (7-8).

סעיף ב

(1) הנביא חגי טוען שאין חובה לבנות את הבית מחומרים יקרים, אלא אפשר להסתפק בעצים, העיקר לבנות את הבית: "עלו ההר והבאתם עץ ובנו הבית".

(2) אכן, הנביא מצליח לשכנע את העם והם חוזרים לבנות את המקדש: "ויבואו ויעשו מלאכה בבית ה' צבאות אלוהיהם" (14).

פרק שלישי

שאלה 9

סעיף א

בפסוק 11 מודגש שלא מדובר ב"עצמות" אמיתיות, אלא שהעצמות מסמלות את עם ישראל שנמצא בגלות בבל: "העצמות האלה כל בית ישראל המה".

סעיף ב

(1) שני האירועים המוזכרים בפסוקים הם הוצאת העם מן הגלות והבאת העם לחיות בארץ ישראל.

(2) המטרה של האמירה "דיברתי ועשיתי" היא להדגיש שה' מקיים את הבטחותיו לעמו.

פרק רביעי

שאלה 10

סעיף א

הכוחות של דודו של גלית אינם שווים. גלית אדם גבוה ומצויד בכלי נשק ושריון, ואילו דוד מגיע ללא כלי נשק מיוחדים וללא ציוד צבאי: "ויצא איש הביניים.. גלית שמו... גבהו שש אמות וזרת: וכובע נחושת על ראש ושריון קשקשים..."; "ועל דוד: "ויקח מקלו בידו ויבחר לו חמישה חלוקי אבנים מן הנחל".

סעיף ב

גלית מרגיש מושפל לפי המתואר בפסוקים 42-43: "ויראה את דוד ויבזהו...ויאמר הפלישתי כלב אנוכי כי אתה בא אלי במקלות?"

שאלה 11

סעיף א

שאלו נותן לדוד את קובע הנחושת והשריון ואת החרב, אבל דוד מוריד את הציוד הצבאי ולוקח רק את חמשת חלוקי הנחל.

סעיף ב

ניתן לראות בתיאור זה ביקורת סמויה כלפי שאול בכך ששאל מתואר כמי שפוחד מגלית ואילו דוד מתואר כלוחם אמיץ שלא נרתע מעימות עם האויב.

שאלה 12

הקרב בין דוד לגלית מוצג כמלחמה בין אלוהי ישראל לבין אלוהי הפלישתים בדברי דוד בפסוק 45 : "אתה בא אלי בחרב ובחנית ובכידון ואנוכי בא אליך בשם ה' צבאות אלוהי מערכות ישראל אשר חרפת".

www.tanuchu.co.il